

Vývoj české prózy po r. 1945

a) 1945 – 1948

- radost z konce války, svobody
- relativně svobodné období (literárně)
- tzv. první vlna poválečné literatury – bezprostřední zážitky z války (válka, koncentrační tábory, fronta, život v protektorátu, osvobození...) – např. Drda - Němá barikáda, Škvorecký - Zbabělci

b) 1948 – polovina 50. let

- období po „Vítězném únoru“ – prosazování myšlenek komunismu, marxismu-leninismu
- odstraňovány knihy z knihoven – Čapek, Kafka, Orten, May...
- politické procesy se nevyhnuly ani spisovatelům, část je zavřena, část popravená nebo zemřela na následky věznění (Jan Zahradníček), část umlčená (píší tzv. do šuplíku), část odchází do emigrace – vzniká exilová literatura
- nastupuje psychický teror nepohodlných autorů – vlna sebevražd (Biebl, Teige) a emigrace (Voskovec)
- oficiální literatura – literatura s tematikou socialistického budování společnosti a dělnického hnutí - tzv. budovatelský román, socialistický realismus
- potlačena estetická funkce literatury, literatura sloužila režimu
- potlačeny individualita a tvůrčí přístup
- vychází také hodně knih s historickou tematikou
- psát literaturu, kde není podpora socialismu, bývá obtížné, autoři v různé míře pochlebují oficiálnímu režimu – buď z přesvědčení, nebo z vypočítavosti, nebo jen aby měli pokoj a mohli si psát podle svého

c) Druhá polovina 50. let – konec 60. let

- doba postupného uvolňování, už není bezpodmínečně nutné mít v každém díle podporu socialismu
- částečná literární rehabilitace (děl a autorů)
- pomalu proniká světová literatura, rozvíjí se překladatelství
- tematicky široké spektrum
- nadále pokračuje proud pouze oficiální literatury,
- pokud autor napíše něco „nevhodného“, je stopnuté buď pouze dílo, nebo celý autor na určité období (nesmí publikovat)

d) 70. a 80. léta

- nejdříve tvrdá normalizace, odchod dalších autorů do zahraničí, jejich dílo stahováno z knihoven, nesmí vycházet, jiní jsou umlčeni
- literatura se fakticky roztrhává na oficiální (Fuks, Pavel, Hrabal), exilovou (Škvorecký, Aškenazy, Kundera) a samizdatovou literaturu, avšak samizdat je trestný, exilová literatura je pro domácí publikum nedostupná (neznámá)

- mimo proud stojí literární a hudební underground
- opět nastolen tzv socialistický realismus
- doba společenských románů (milostné, rodinné, pracovní prostředí - společenské vztahy)

e) Po Listopadu

- vychází vše, co bylo zakázané a nedostupné, obrovský hlad po literatuře, vychází literatura všeho druhu, i nekvalitní a pokleslá
- doba nepřehlednosti, ale čas to vytrídil
- nejdříve převládá princip prodejnosti (vychází jen to, co se prodá), postupem vývoje společnosti začne i podpora méně žádané, ale vysoce kvalitní, např. odborné lit.
- tematicky i formálně velká pestrost
- velmi důležité jsou memoárové a faktografické tituly (pro literární historii)